

Text till karta 1691

Tuna Lähns Härads Misterhults Sochn.

Texten på följande fyra sidor är "översatt" från den karta som finns på kommande uppslag.

Öffrahammars ägor Skuura ägor Möta Basebolas ägor Möta Glosta ägor
Gräntza

Wägen till öfrahammar

Hägnas ägor möta

Text på Uthammars del av kartan

(19) Skarper och mager mark mädh småå qwalltallar öfwer bewäxt magert bete

(22) beteshagen

(17) Skogsbacke mäd tall biörk och ahlskoug Oduglig till fällor (*fällor är svedjeland*)

(11) ängar till hemmanet

Ibidem (*på samma ställe, likaledes*)

Kulle med småå biörk bewäxt

(19) här på dhenna mark är der och hwar lijtet timmerskoug, och på samblingsställen

Hammaren Kalladt.

Några småå fläckar medh tall och biörk dugligt till fällor hwilket ij serdeles afsaknas kan finns och på dhenna Udd löfskoug på sombl. ställen, och gått muhlbete dher och hwar widh siöölandet, dock berg och sten skrint ibland.

Hellfwetes Kiär odugligt Bete**Fänijke kiär dugligt till Bete**

(*Kärrdalslyckan?*)

(*Notakärret?*)

(21) Uthammars Sägquarn

Båtsmanstugu

Namnen på öarna från väster

Getehollmen (*Sundreholm*) Oxlehollm

Bärg klippor

Fästehollm (*Torsteholm*) Blååsudd

Kaleklubben kallds

Andersenhollme Klippor

Garnhollme

Små klippor

Klinten

Skrömbleskiäär

Miällten

Appleskiäär

Kiäringeskiäret

Kiöregångs skiär Talleholmen

Explicatio Notarum (förklarande notering)

1 **Uthammar** Crone hemman $\frac{3}{4}$ (*mantalet var den enhet som skatter räknades efter, alltså betalade arrendatorn av Uthammar 75% av normaltaxan*)

Åkren inalles Ensäde (*den brukas årligen utan att trädas*)

Åkren Ängen

åkern i giärdet och några småå lyckor uthom giärdet ähro

af hwijt sandjord till

1.1.3.

Tompten af öhr och Swarttmylla

.1.1.

(1 tunna, 2 skäppor, 4 kannor)

SUMMA

1.2.4

Ängar.

4. I giärdet god gräas växt blif: hårdwalls Höö till	2 ½
5. Kyrkelyckan hårdwalls höö	¼
6. Skuhrlyckan hårdwallshöö	¼
7. Kyrkelyckan hårdwalls höö	¼
8. Tompten hårdwallshöö	¼
9. Stoorängen mager och ringa gräasväxt hårdwallshöö	½
10. Ibidem Sältings Höö till (<i>Röäng</i>)	3
11. <i>Snugs hagen</i> sydlendt wall blifwer Madh och småå starr iblandt till (<i>Ängarna</i>)	1
12. Ibidem Hårdwalls Höö	1
13. Västre hagen Hårdwalls Höö	½
14. Ibidem Kiärr stagg med småå starr beblandat Höö till	½
15. Hagängen starr (<i>Lokärret</i>)	1 ½
16. Ibidem Hårdwalls Höö	½
17. Diupefloen starr till (<i>Ingemars Risäng</i>)	½
18. Hagekiärrret grof starr till (<i>Svartvattna eller Trutten</i>)	1 ½

Summa 14.

(*det är okänt vilken enhet som ängsmarken räknades i, troligen var det antal lass hö eller motsvarande*)

19. Uthmarken till detta hemman består af Udd i Salltsjön uthskiutandes, Hammaren kalladt, Item (*likaså, vidare*) lijtet uthmark Norr om gården, Hwarpå är nödtoftigt huustimmer gårdslefång och wedebrandh, samt Löfbrodtt af biörk och ahl till Salou, Item fälleskoug af tall och biörk till 1 skäppeland att Swedie årl. (*årligen*) på des anpart, ähr och så nödtorftigt muhlbete, Ha till lyda 4 st. små Hollmar män af intet värde, uti des skiergård är 9 Notewarp och 14 Nättieskåth, samt stödiefiske- Sille- och Tårskfiske, att åboen der af kan hafwa till Huus behof, och något till Salou, män intet Håmmestånd här till, till hemmanet hööra en ¼ dels (20) Sägqwarn och ½ (21) bäcke Sqwalteqwarn som gå höst och Wåhr, män på ågorne intet Sägtimmer, hafwandes en lijten Betes Hage (22), kan föda 1 Häst om sommaren, ingen Humblegård, eller andra lägenheeter flere ähn som ofwan till förmält är.

Läs mer om skvaltkvarn på sidan 10

Text på Näs del av kartan

Mellan F och E Kulle

O fullt medh bergh småå **Näset kallat** biörk och tall till wedebrand magert bete

H Skogsbackar medh bergh och småå tall skoug

Finns lijtet bete der och hwar

Kulle kullar kulle biörk backe betes hagen gått bete der och

hwar. Kiärr gått bete Skougs Udd medh småå tall öfwer bewäxt

bergh kulle med tall afbrändt tallbacke med bergh

Namn på öarna norr ifrån

Måbergs klipporna

Tyfweskär

Kiättellshollmen

Krokskiär, biörk och Ene skough

Båtehollmen småå tall och ene

Rootudden

Börke-Skiäär medh tall och Ene skough bewäxt

Äpplehollmen

Räfwehollmen

Tärneskiär

Geteskiär

Nycklehollmerna

Explicatio Notarum	Åker	ängh		
A. Nääs Krone Hemman 1. (<i>ett mantal</i>)		Tunnor	Skäppor	Kannor
Åkren Twåsäde.				
B. Hemblyckan Skarper och mager sandjord uth säde till			1	5
C. Rööängelyckan af öhr och gruusjordh			4	4 ?
D. Stubbängs Lyckan af samma qvalitet			3	6
Summa	1	3	5 ?	

(1 tunna, 3 skäppor, 5 och två tredjedels kannor)

Engen.	Pallmar
E. Uggleängen stagg och måhs båten Hårdwalls Höö	3 ½
F. Ibidem småå starr och lindor Höö	3 ¼
G. Töries Hårfwa och några småå ängestycken widh landet på siööängarna blifwer hårdwalls Höö i medellmåttig åhr	4
H. Stoorängen wijdfahren wall, män af siöwatnet ängewallen bårtsättandt på sombliga ställen att dhen alldeles är fördarfwadh kan blifwa på hela des wijdd af småå starr och lindorhöö iblandt till	10
I. Sältingz ängen blifwer Sellting	4
K. Ibidem hårdwalls Höö	1
L. Stubbängen Mager gräas wäxt Grund hårdwallshöö till	1
M. Ibidem Sälltings Höö till	½
N. Hemlyckan Hårdwallshöö	½
(Pallmar är ett mått att räkna höskörden i)	27 ¾

Till Hemmanet är Nödtoftigt muhlbete på hollmarna, (O.) Näset och i betes hagen (P.) fullt af bergh och stenskrint, Nödtoftigt giärdslefång stakhygge och wedebrand af små qwalltallar, ingen Timmerskoug eller Tiäruhygge på gårdens ägor.

Uti detta Hemmans skiergård är 13 småå notewarp till en lijten Noth, Item 16 Nättie skåth, samt Sille- och Tårskfiske i stora salltsjön, intet Stödiefiske i Skiärgården brukas för diuphets skull, ingen Humblegård, eller andra lägenheeter flera ähn som förmält är.

Text på Södra Uvös del av kartan

Kulle här är små talleskoug skrintd muhlbete mycket bergh

Kulle med små tall

Namn på öarna norr ifrån

Räfwehollmen	Löökön	Tall och ene	magert muhlbete. Klippor
Fläskön	öfwer bewäxt medh biörk tall och	granskoug medell måttigt muhlbete.	
Brändöö	hörer Öfrahammars gård till.	Mährudden	
Stubbehollmen	Twaröö		
Appleskiär	Lilla Fläsköö		
Krokskiär	Åhlegångsskiär		

A Södra Uuföö Krone Hemman $\frac{1}{2}$ (ett halvt mantal)

Åkren är af enesäde

B Åker i gårdet af 2ne småå

B Lyckor af äfwige och giäsejordh utsäde till (3 tunnor, 1 skäppa, $\frac{1}{2}$ kanna) **3. 1. $\frac{1}{2}$**

C Lyckängen stagg med lijtet Röö beblandat Höö till **3**

D Booängen blifwer Röö och Sälltings foder till **1**

E Ibidem Kringom bryne hårdwalls Höö till **1**

F Stohrängen Sälltings Höö **3**

(pallmar) **8.**

Till detta Hemman ähr ingen uthmark, Uthan allenast hollmarna i Salltsjön belägna, och en lijten Udd på fasta landet, uppå hwilka äro Ringa och magert muhlbete, för des myckna berg och sten skierff, ingen fälleskoug Timmerskoug eller tiäruhygge, ut-han allenast knapt till wedebrandh af Ene och småå qwalltallar, Hafwandes uti des ski- ärgård 10 Notewarp, och 4 Lyntewarp, sampt stödie fiske och Nättie fiske, Item uti stora siön Sille och Tårskefiske. Humblegård till 10. stänger, till detta Hemman finns inga flehre lägenheeter ähn som ofwan till Specificerat är.

afmätt Anno 1691

Johan. Gledlovius.

Approbat S Frigel

Skvaltkvarn

På sidan 7 omnämns att det vid Kvarnudden fanns en skvaltkvarn.

Skvaltkvarnen är känd ända från medeltiden.

I alla delar av Sverige, där strömmande vatten funnits att tillgå, har det varit den normala husbehovskvarnen. Ofta har kvarnarna i en by legat i en rad efter varandra, så att man utan vidlyftiga dammbyggen kunnat effektivt utnyttja också en sparsam vattenföring.

Bilden visar kvarnens funktion i genomskärning. Stuten fylls med korn som sedan skakas ner när vattnet släpps på och skakkäppen börjar vibrera skon, så att kornet trillar ner i ögat där kornen sedan mals mellan kvarnstenarna och kommer ut som mjöl.

1. Stut 2. Skakkäpp 3. Sko 4. Öga.

